

324

Constantine's Choice and the Origins of New Rome
Constantinus'un Seçimi ve Yeni Roma'nın Kuruluşu

İSTANBUL
RESEARCH
INSTITUTE

PERA MUSEUM

Academic Organizers | Akademik Organizasyon: Paul Magdalino, Brigitte Pitarakis
Organizing Committee | Organizasyon Komitesi: F. Elif Özsoy, F. Gülru Tanman,
Ekin Can Göksoy, Yavuz Selim Güler, Mustafa Ergül
Map | Harita: Murat Tülek
Graphic Design | Grafik Tasarım: Volkan Şenozan
Communication | İletişim: Hazal Altun, Damla Pinçe, Işık Marangoz, Grup Yeni
Turkish-English Translation | Türkçe-İngilizce Çeviri: Nazım Dikbaş
English-Turkish Translation | İngilizce-Türkçe Çeviri: Aslı Schaeferdiek
English Copyediting | İngilizce Düzelti: Hugh Jefferson Turner

Acknowledgements | Teşekkürler:

Jonathan Bardill, Batu Bayülgen, James Crow, Karsten Dahmen,
Cécile Morrisson, Tayfun Öner, Jessica Varsallona

324: Constantine's Choice and the Origins of New Rome

On 8 November 324, Constantine the Great promoted his son Constantius II to the dignity of caesar and bestowed the rank of augusta on his mother, Helena, and his wife Fausta. Having proclaimed his dynastic intentions, he also upgraded the ancient city of Byzantium to the status of an imperial capital bearing his name.

To commemorate the 1700th anniversary of this pivotal event in world history, Istanbul Research Institute and Pera Museum host the international symposium 324: Constantine's Choice and the Origins of New Rome. Organized by Paul Magdalino and Brigitte Pitarakis, this innovative symposium examines the foundation of Constantinople from a variety of interdisciplinary perspectives.

Why did Constantine choose the modest city of Byzantium for his bold urban project, and what did his plan involve? The symposium takes a fresh look at the textual and material evidence, including new archaeological data, to survey the layout of the new imperial capital and the ideology behind it. It also explores such related topics as the establishment of new cities under the Tetrarchy, the aesthetics of Roman cities, the ideological and cultural influence of Alexandria, Constantine's relationship to Thessalonike, Nikomedeia, and Troy, including the latter's role in the foundation legends connected to Constantine.

Recent advances in interdisciplinary research also allow for examination of New Rome's development in light of fourth-century trade in the Eastern Mediterranean and the influx of wealth into Constantinople. Related topics include the provision of grain to the capital, the coin issues of Constantine and his sons, the production of imperial mints in the Marmara region, and the revelations of recovered amphorae and their contents. In addition, new horizons of examination have been opened by the inscriptions, coins, and other finds from the recent and earlier excavations in Istanbul and its environs, Küçükçekmece, İzmit (Nikomedeia), and İznik (Nicaea).

Constantine's lifetime (ca. 272–337) defines the symposium's time frame, but written and material evidence from earlier and later periods that contribute to contextualizing the primary focus is given appropriate weight, for example, his sons' contributions to fulfilling of his bold program. The foundation of Constantinople will also be considered in relation to the dichotomy between his privileged relationship with Apollo and his adoption of Christianity, the other momentous development for which Constantine is famous.

324: Constantinus'un Seçimi ve Yeni Roma'nın Kuruluşu

8 Kasım 324 günü, Büyük Constantinus oğlu II. Constantius'u caesar makamına yükseltirken annesi Helena ve eşi Fausta'ya da augusta sıfatını bahsetti. Hanedanlık kurma niyetini böylece ilan ederken, eski Byzantium kentini de kendi adını taşıyan bir imparatorluk başkenti statüsüne yükseltti.

Dünya tarihindeki bu son derece önemli olayın 1700. yılı vesilesiyle, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü ve Pera Müzesi, 324: Constantinus'un Seçimi ve Yeni Roma'nın Kuruluşu adlı uluslararası sempozyuma ev sahipliği yapıyor. Paul Magdalino ve Brigitte Pitarakis'in yönetiminde düzenlenen bu yenilikçi sempozyum Constantinopolis'in kuruluşunu bir dizi disiplinlerarası bakış açısıyla ele alıyor.

Constantinus iddialı kent projesi için neden mütevazı Byzantium kentini seçmişti ve planı neler içeriyordu? Sempozyum, yeni imparatorluk başkentinin yerleşim düzenini ve ardındaki ideolojiyi incelemek için mevcut yazılı ve fiziksel bulgulara yeni arkeolojik verileri de içeren güncel bir bakış yöneltiyor. Aynı zamanda, Tetrarşi döneminde yeni kentlerin kurulması, Roma kentlerinin estetiği, İskenderiye'nin ideolojik ve kültürel etkisi, Constantinus'un Thessalonike, Nikomedeia ve Troya ile ilişkisi ve Troya'nın Constantinus'la bağlantılı kuruluş efsanelerindeki rolü gibi konuları da irdeliyor.

Disiplinlerarası araştırmalardaki yakın tarihli gelişmeler Yeni Roma'nın yükselişini, dördüncü yüzyılda Doğu Akdeniz'deki ticaret ve Constantinopolis'e servet akışı bağlamında inceleme olanağı da sağlıyor. İlgili konular arasında başkente tahıl sağlanması, Constantinus ve oğullarının bastırdığı sikkeler, Marmara bölgesindeki imparatorluk darphanelerinin üretimi, ortaya çıkarılan amforalar ve içeriklerinin sağladığı veriler de bulunuyor. Ek olarak, İstanbul ve çevresinde, Küçükçekmece, İzmit (Nikomedeia) ve İznik'te (Nikaia) yapılan yakın tarihli ve daha eski kazılarda ortaya çıkan yazıtlar, sikkeler ve diğer buluntular araştırmalara yeni perspektifler sağlıyor.

Constantinus'un yaşam süresi (yak. 272–337) sempozyumun zamansal çerçevesini tanımlamakla birlikte, örneğin oğullarının onun iddialı programını sürdürmeleri gibi, araştırma konusunu bağlamsallaştırmaya katkıda bulunan, daha erken ve geç dönemlerden yazılı ve fiziksel bulgulara da ağırlık veriliyor. Constantinopolis'in kuruluşu, Constantinus'un Apollon ile ayrıcalıklı ilişkisi ve Hıristiyanlığı benimseyişinin yarattığı ikileme bağlantılı olarak da ele alınıyor.

Symposium Program

Sempozyum Programı

Thursday, November 7

10:00–10:20 **Greetings and Opening Remarks**
M. Baha Tanman, Istanbul Research Institute

Symposium Overview
Paul Magdalino, University of St Andrews
Brigitte Pitarakis, CNRS, Paris

Session One:

Constantine's New Capital: From Concept to Reality

Chair: Nevra Necipoğlu, Boğaziçi University

- 10:20–11:10 **Keynote Lecture**
Paul Magdalino
From Byzantion to Constantinople
- 11:10–11:40 **Bryan Ward-Perkins**
Why Did Constantine Build His New City at Byzantion?
- 11:40–12:00 **Discussion**
12:00–12:20 **Coffee Break**
- 12:20–12:50 **Efthymios Rizos**
What Can New Cities Built under the Tetrarchs Tell Us about Constantine's New Rome?
- 12:50–13:20 **Sylvain Destephen**
Byzantion and the Emperors: Backwater or Hub?
(Virtual Presentation)
- 13:20–13:40 **Discussion**

7 Kasım Perşembe

10.00–10.20 **Karşılama ve Sunuş**
M. Baha Tanman, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü

Sempozyum Çerçevesi
Paul Magdalino, St Andrews Üniversitesi
Brigitte Pitarakis, CNRS, Paris

Birinci Oturum:

Constantinus'un Yeni Başkenti: Tasarıdan Gerçeğe

Oturum Başkanı: Nevra Necipoğlu, Boğaziçi Üniversitesi

- 10.20–11.10 **Açılış Konuşması**
Paul Magdalino
Byzantion'dan Constantinopolis'e
- 11.10–11.40 **Bryan Ward-Perkins**
Constantinus Yeni Kentini Neden Byzantion'da Kurdu?
- 11.40–12.00 **Soru–Cevap**
12.00–12.20 **Kahve Arası**
- 12.20–12.50 **Efthymios Rizos**
Tetrarklar Zamanında İnşa Edilen Yeni Kentler Bize Constantinus'un Yeni Roma'sı Hakkında Ne Söyleyebilir?
- 12.50–13.20 **Sylvain Destephen**
Byzantion ve İmparatorlar: Durgun Sular mı, Cazibe Merkezi mi?
(Çevrimiçi Sunum)
- 13.20–13.40 **Soru–Cevap**

Thursday 7, November

Session Two: Contexts and Comparisons

Chair: Alessandra Ricci, Koç University

- 15:00–15:30 James Crow
Hadrian's Aqueduct and the New City of Constantinople,
a Never-Ending Story
- 15:30–16:00 Anastasios Tantsis
Thessalonike in the Fourth Century: The Image of the City and Its Importance
- 16:00–16:30 Tuna Şare Ağtürk
Nikomedea: The Grandmother of Constantinople
- 16:30-16:50 Discussion
16:50-17:10 Coffee Break
- 17:10–17:40 Hüseyin Sami Öztürk
Milestones from Nikomedea and Nicaea Dated to the
Reign of Constantine II, Constantius II, and Constans
- 17:40–18:10 Mantha Zarmakoupi
The Aesthetics of Urban Space in the Roman World of the Tetrarchy
- 18:10–18:40 Elena N. Boeck
Trojan Relics and Imperial Destinies: Constantinople and Rome
- 18:40–19:00 Discussion

7 Kasım Perşembe

İkinci Oturum: Bağlam ve Kıyas

Oturum Başkanı: Alessandra Ricci, Koç Üniversitesi

- 15.00–15.30 James Crow
Hadrianus Su Kemerli ve Yeni Constantinopolis Kenti:
Bitmeyen Bir Öykü
- 15.30–16.00 Anastasios Tantsis
Dördüncü Yüzyılda Thessalonike: Kentin İmajı ve Önemi
- 16.00–16.30 Tuna Şare Ağtürk
Nikomedea: Constantinopolis'in Büyükannesi
- 16.30-16.50 Soru–Cevap
16.50-17.10 Kahve Arası
- 17.10–17.40 Hüseyin Sami Öztürk
Nikomedea ve Nikaia'dan II. Constantinus, II. Constantius ve
Constans Dönemlerine Tarihli Mil Taşları
- 17.40–18.10 Mantha Zarmakoupi
Tetrarşinin Roma Dünyasında Kentsel Alan Estetiği
- 18.10–18.40 Elena N. Boeck
Troya Mirası ve İmparatorluk Yazgıları: Constantinopolis ve Roma
- 18.40–19.00 Soru–Cevap

Friday, November 8

Session Three: Society, Coins, and Trade

Chairs:

Yavuz Selim Güler, Pera Museum, Ivana Jevtić, Koç University

- 10:00–10:30 Brigitte Pitarakis
Constantine's City: A Man's World?
- 10:30–11:00 Oğuz Tekin
Coins in Turmoil in the Late Third Century and under the Tetrarchy
- 11:00–11:30 Cécile Morrisson
Constantine's Religious Iconography before and after 324:
The Coin Evidence
- 11:30–11:50 Discussion
11:50–12:10 Coffee Break
- 12:10–12:40 Dominique Pieri
The Birth of Constantinople: The Commercial Revolution of the East
- 12:40–13:10 Alkiviadis Ginalis
Food Provisioning and Maritime Connectivity of Constantinople in the
Fourth Century CE and Their Effects on Future Urban Developments
- 13:10–13:30 Discussion

8 Kasım Cuma

Üçüncü Oturum: Toplum, Sikkeler ve Ticaret

Oturum Başkanları:

Yavuz Selim Güler, Pera Müzesi, Ivana Jevtić, Koç Üniversitesi

- 10.00–10.30 Brigitte Pitarakis
Constantinus'un Kenti: Bir Erkeğin Dünyası mı?
- 10.30–11.00 Oğuz Tekin
Geç Üçüncü Yüzyıl ve Tetrarşi Döneminin Kargaşa Sikkeleri
- 11.00–11.30 Cécile Morrisson
Constantinus'un 324 Öncesi ve Sonrasındaki Dinsel İkonografisi:
Sikke Bulguları
- 11.30–11.50 Soru–Cevap
11.50–12.10 Kahve Arası
- 12.10–12.40 Dominique Pieri
Constantinopolis'in Doğuşu: Doğu'nun Ticari Devrimi
- 12.40–13.10 Alkiviadis Ginalis
Dördüncü Yüzyılda Constantinopolis'in Gıda Tedariki,
Deniz Bağlantısı ve Bunların Kentsel Gelişime Etkileri
- 13.10–13.30 Soru–Cevap

Friday, November 8

Session Four: Urban Archaeology

Chair: Günder Varinlioğlu, Mimar Sinan Fine Arts University

- 15:00–15:30 **Arne Effenberger**
The Course of the Fortification of Byzas and of the Emperor Septimius Severus
- 15:30–16:00 **Neslihan Asutay-Effenberger**
The Course of the Constantinian Land Walls Re-Visited
- 16:00–16:30 **Emrah Kahraman ve Emir Son**
Istanbul Archaeological Museums' Mosaic Excavations at Zeytinburnu
- 16:30–16:50 **Discussion**
16:50–17:10 **Coffee Break**
- 17:10–17:40 **Batu Bayülgen**
Two Monumental Walls in Regions III and V of Constantinople:
Some Remarks about the Pre-Constantinian Walls and Harbours
- 17:40–18:30 **Rahmi Asal**
Fourth-Century Istanbul, from Sultanahmet to Bathonea,
and from Kadıköy to Aydos
- 18:30–19:00 **Results and Prospects**
Open discussion led by Alessandra Ricci

8 Kasım Cuma

Dördüncü Oturum: Kentsel Arkeoloji

Oturum Başkanı: Günder Varinlioğlu, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

- 15.00–15.30 **Arne Effenberger**
Byzas ve İmparator Septimius Severus Surları'nın Güzergâhları
- 15.30–16.00 **Neslihan Asutay-Effenberger**
Constantinus Kara Surları Güzergâhını Yeniden Ele Almak
- 16.00–16.30 **Emrah Kahraman ve Emir Son**
İstanbul Arkeoloji Müzelerinin Zeytinburnu Mozaikleri Kazısı
- 16.30–16.50 **Soru–Cevap**
16.50–17.10 **Kahve Arası**
- 17.10–17.40 **Batu Bayülgen**
Constantinopolis'in III. ve V. Bölgelerinde İki Anıtsal Duvar:
Constantinus Öncesi Surlar ve Limanlar Üzerine Bazı Gözlemler
- 17.40–18.30 **Rahmi Asal**
Sultanahmet'ten Bathonea'ya, Kadıköy'den Aydos'a İstanbul'un
Dördüncü Yüzyılı
- 18.30–19.00 **Sonuçlar ve Öneriler**
Alessandra Ricci yönetiminde açık tartışma

Abstracts

Özetler

From Byzantium to Constantinople

Paul Magdalino

Emeritus Bishop Wardlaw Professor of Byzantine History, University of St Andrews

This paper modifies and amplifies an earlier publication in which I attempted to survey the urban form of Constantine's foundation. I begin by outlining what is known of the topography of Byzantium before 324. I then examine the evidence for the layout of Constantine's foundation in terms of his known or putative intentions to construct a personal monument, a victory city, a beautiful city, a Christian city, and a New Rome. Particular emphasis is given to these last two aspects, which defined the future identity of Constantinople as an imperial capital.

Why Did Constantine Build His New City at Byzantium?

Bryan Ward-Perkins

Emeritus Professor of Late Antique History, University of Oxford

This paper will first of all explore whether there was a logic, emerging from the experience of the third-century crisis and of the Tetrarchy, to building a "new Rome" in the eastern Mediterranean. It will then examine the possible reasons that led Constantine to choose the obscure city of Byzantium as the site for his new city. Byzantium, unlike Thessalonike, Nikomedeia, or Nicaea, had no significant inherited political kudos from tetrarchic times or earlier, and also lacked any significant Christian history—its two best-attested martyrs, Mokios and Akakios, were, at best, deeply obscure local figures. Perhaps—though this is entirely speculative—Constantine deliberately chose an almost-blank canvas for his grandiose project. On the other hand, the site had substantial practical advantages, being readily provisioned by sea and lying on the military road that linked the all-important eastern frontiers of the Danube and of Persia. Like Milan in the West, with links to the Rhine and Danube, it could serve as a secure residence more or less equidistant from the two eastern theaters of war.

Byzantium'dan Constantinopolis'e

Paul Magdalino

Bishop Wardlaw Bizans Tarihi Emeritus Profesörü, St Andrews Üniversitesi

Bu konuşma, Constantinus'un temellerini attığı şekliyle şehrin kentsel formunun incelendiği daha erken bir yayını yeniden ele almakta ve derinleştirmektedir. Konuşma öncelikle Byzantium'un 324 öncesi topografisi hakkında bilinenlerin ana hatlarını çiziyor. Ardından bir kişisel abide, bir zafer kenti, güzel bir kent, bir Hıristiyan kenti ve bir Yeni Roma inşa etme gibi Constantinus'un bilinen ve varsayılan niyetleri bakımından, attığı temellerin düzenine dair kanıtları inceliyor. Constantinopolis'in gelecekteki kimliğini imparatorluk başkenti olarak tanımlayan bu son iki hususa özellikle vurgu yapıyor.

Constantinus Yeni Kentini Neden Byzantium'da Kurdu?

Bryan Ward-Perkins

Geç Antik Çağ Tarihi Emeritus Profesörü, Oxford Üniversitesi

Bu konuşma, öncelikle Doğu Akdeniz'de bir "Yeni Roma" inşa etmenin üçüncü yüzyıl krizi ve Tetrarşi deneyiminden kaynaklanan bir sebebi olup olmadığına odaklanıyor. Ardından Constantinus'u yeni kentinin konumu için gösterişsiz kent Byzantium'u seçmeye yönlendiren olası nedenleri inceliyor. Thessalonike'nin, Nikomedeia'nın ya da Nikaia'nın aksine Byzantium Tetrarklar dönemi ya da öncesinden ne önemli bir siyasal paye miras edinmişti ne de önemli bir Hıristiyanlık geçmişine sahipti—en çok önem atfedilen iki şehidi olan Mokios ve Akakios hiç tanınmayan yerel kişiliklerden ibaretti. Belki de—bu tamamen tahmini olsa da—Constantinus görkemli projesi için bilerek, neredeyse beyaz bir sayfa seçmişti. Öte yandan, ihtiyaçları deniz yoluyla kolayca karşılanan ve doğudaki son derece önemli Tuna ve Pers cepheleriyle bağlantı sağlayan askeri yol üzerinde bulunan kentin önemli pratik avantajları bulunuyordu. Ren ve Tuna'ya bağlantılarıyla doğudaki iki savaş bölgesine aşağı yukarı eşit uzaklıkta bulunan batıdaki Milano gibi, güvenli bir ikametgâh işlevi görebilirdi.

What Can New Cities Built under the Tetrarchs Tell Us about Constantine's New Rome?

Efthymios Rizos

Archaeologist, Hellenic Ministry of Culture

This paper will approach Constantine's new imperial capital through the urbanization projects and drives which took place in the decades preceding his triumph. Constantinople was built at the dawn of a new era in Roman urbanism, the features of which are reflected in several new cities built under the Tetrarchs. What did these cities share with the earlier traditions of Roman urbanism, and what was new about them? How do their characteristics fit (or not fit) with what we know or assume about Constantinople?

This paper will discuss issues including geographical location, settlement patterns, and infrastructure. In doing so, it will explore: a) the geostrategic thinking which guided the planting of cities under the Tetrarchs, and may have also underlain Constantine's search for a new capital; b) the way urban infrastructure was understood and built by people who may have participated in designing and building Constantinople. Finally, it will single out what set Constantinople apart from the other urban projects of its time.

Byzantium and the Emperors: Backwater or Hub?

Sylvain Destephen

Professor of Roman History, University of Caen Normandie, Centre Michel de Boüard – CRAHAM (Centre de recherches archéologiques et historiques anciennes et médiévales - UMR 6273)

The city of Byzantium played an important role in classical times and was one of the main members of the Delian League. From the Hellenistic period onwards, the city became a regional player. Byzantium's alliance with Rome led to its submission to Roman power and its downgrading. However, Byzantium retained its strategic importance due to its geographical position, which explains why Septimius Severus besieged and captured it at the very end of the second century. It was also a regular stop for emperors when visiting or defending the eastern provinces, even though it was not an imperial residence.

Tetrarklar Zamanında İnşa Edilen Yeni Kentler Bize Constantinus'un Yeni Roma'sı Hakkında Ne Söyleyebilir?

Efthymios Rizos

Arkeolog, Yunanistan Kültür Bakanlığı

Bu konuşma, Constantinus'un yeni imparatorluk başkentine, zaferi öncesindeki on yıllarda meydana gelen kentleşme projeleri ve girişimleri yönünden yaklaşıyor. Constantinopolis, nitelikleri Tetrarklar zamanında inşa edilen birçok yeni kente yansıyan, Roma şehirciliğindeki yeni bir çağın doğuşunda inşa edilmişti. Bu kentler, Roma şehirciliğinin daha erken gelenekleriyle ne bakımdan ortak ve onlarda yeni olan şeyler nelerdi? Bu kentlerin karakteristik özellikleri Constantinopolis hakkında bildiklerimiz ya da varsayıdıklarımızla ne kadar örtüşüyordu (ya da örtüşmüyordu)?

Konuşma, coğrafi konum, yerleşim izlekleri ve altyapıyı da kapsayan meseleleri tartışıyor. Böylece, a) Tetrarklar zamanında kentlerin inşasını yönlendiren ve aynı zamanda Constantinus'un yeni bir başkent arayışının ardında yatan jeostratejik düşünce biçimini ve b) Constantinopolis'i tasarlamaya ve inşa etmeye katkıda bulunmuş olabilecek kişilerin kentsel altyapıyı anlama ve inşa etme şeklini inceliyor. Son olarak da Constantinopolis'i zamanındaki diğer kentsel projelerden neyin ayırdığını ortaya koyuyor.

Byzantium ve İmparatorlar: Durgun Sular mı, Cazibe Merkezi mi?

Sylvain Destephen

Roma Tarihi Profesörü, Caen Normandiya Üniversitesi, Michel de Boüard Merkezi - CRAHAM (Antik ve Ortaçağ Arkeolojik ve Tarihi Araştırmalar Merkezi - UMR 6273)

Byzantium kenti klasik dönemlerde önemli bir rol oynadı ve Delos Ligi'nin asil üyelerinden biriydi. Hellenistik dönemden itibaren kent bölgesel bir güç hâline geldi. Byzantium'un Roma ile ittifakı kentin Roma egemenliğini kabulüyle ve gerilemesiyle sonuçlandı. Bununla birlikte, Byzantium coğrafi konumu nedeniyle stratejik önemini korudu, ki bu Septimius Severus'un neden kenti ikinci yüzyılın sonunda kuşatıp ele geçirdiğini açıklamaktadır. Kent aynı zamanda bir imparatorluk ikametgâhı olmamasına rağmen imparatorların doğu eyaletlerini ziyaret ederken ya da savunurken düzenli olarak uğradıkları bir mola yeri olmuştur.

Hadrian's Aqueduct and the New City of Constantinople, a Never-Ending Story

James Crow

Emeritus Professor of Roman and Byzantine Archaeology, University of Edinburgh

Byzantion was a moderate-sized Roman city in an exceptional location. Across the empire such cities received imperial patronage often attested by inscriptions or other texts. The only reference for an aqueduct of Hadrian at Byzantion occurs in later Byzantine sources, and only limited structural traces are known today. However, we can be quite confident that Hadrian's aqueduct was sourced in the forests to the northwest of the city, now called the Forest of Belgrade. The first Ottoman rulers of the city set about the renewal of the springs and channels, the Kırkçeşme system, especially renowned for Sinan's great bridges at Mağlova and elsewhere. This was the city's main water source until the late-nineteenth century, and although Constantine's son Constantius II set about the construction of an ambitious system of long-distance high-level water sources in Thrace, for long periods of Byzantine's Constantinople life the city was reliant on the older Hadrianic network.

My paper will consider the limited textual sources for the Hadrianic aqueduct, how these can be mapped across the known Byzantine city, and the implications for Constantine's original design. It will also assess the early Ottoman accounts for the hydraulic infrastructure in Belgrade Forest and will propose how an earlier network may have made provision from these water sources. Finally, it will consider how the urban water engineers were able to distribute water to elevated places such as the Acropolis using the low-level channels.

Hadrianus Su Kemerini ve Yeni Constantinopolis Kenti: Bitmeyen Bir Öykü

James Crow

Roma ve Bizans Arkeolojisi Emeritus Profesörü, Edinburgh Üniversitesi

Byzantion istisnai bir konumda yer alan, orta büyüklükte bir Roma kentiydi. Tüm imparatorlukta böyle kentler, sıklıkla yazıtlarda ve diğer metinlerde bahsedilen imparatorluk himayesinden faydalanmıştır. Byzantion'daki Hadrianus su kemerine dair tek beyan daha geç Bizans kaynaklarında yer almaktadır ve günümüzde yalnızca sınırlı miktarda yapısal kalıntı bilinmektedir. Bununla birlikte, Hadrianus su kemerinin günümüzde Belgrad Ormanları olarak adlandırılan, kentin kuzeybatısındaki ormanlardan kaynağını aldığından büyük ölçüde emin olabiliriz. Kentin ilk Osmanlı yöneticileri Kırkçeşme sistemi olarak bilinen ve özellikle Sinan'ın Mağlova ve diğer yerlerdeki görkemli köprüleriyle ünlenen su kaynağı ve kanallarının yenilenmesi işine girişmişlerdi. Bu, geç on dokuzuncu yüzyıla dek kentin ana su kaynağıydı ve Constantinus'un oğlu olan II. Constantius Trakya'da uzak mesafelerdeki yüksek su kaynaklarına iddialı bir sistem inşasına koyulmuş olsa da Bizans'ın Constantinopolis'teki varlığı sırasında, kent uzun süre daha eski olan Hadrianus şebekesine bel bağladı.

Bu konuşma, Hadrianus su kemerine dair sınırlı metinsel kaynakları, bunların bilinen Bizans kenti içinde nasıl konumlandırılacağı ve Constantinus'un orijinal tasarımının sonuçlarını ele alıyor. Aynı zamanda Belgrad Ormanları'ndaki hidrolik altyapıya dair erken Osmanlı anlatılarını da ortaya koyarak daha erken bir şebekenin bu su kaynaklarından nasıl su sağlamış olabileceğini sunuyor. Son olarak, şehir suyu mühendislerinin suyu düşük seviyeli kanallar kullanarak Akropolis gibi yüksek yerlere nasıl dağıtabildiğini inceliyor.

Thessalonike in the Fourth Century: The Image of the City and Its Importance

Anastasios Tantsis

Associate Professor of Byzantine Art and Archaeology, Aristotle University of Thessaloniki

Before Constantine the Great decided to found a new Rome in ancient Byzantion, written sources tell us that he considered Thessalonike as a possible alternative for the eternal city. Apparently, Thessalonike had certain advantages due to both its geopolitical importance and its urban space. This paper will present a critical overview of what we actually know about Thessalonike around 324, from both the literary and, most importantly, the archaeological record. The aim is to understand, if possible, the reasons behind Constantine's predilections that led him ultimately to choose the city on the Bosphorus. This will help us appreciate Thessalonike's unique features that afforded the city an important role throughout late antiquity.

Nikomedea: The Grandmother of Constantinople

Tuna Şare Ağtürk

Professor of Classical Art and Archaeology, University of Oxford & Çanakkale Onsekiz Mart University

Prior to the rise of Constantinople as the imperial capital, Nikomedea served as the administrative center of the Eastern Roman Empire from CE 284 to 324. This presentation delves into the various facets of Nikomedea's imperial significance and urban landscape, particularly in relation to its successor, Constantinople. Recent archaeological discoveries in Nikomedea, including a remarkable imperial palace complex for Emperor Diocletian, where Constantine likely spent his youth, further enrich our understanding of this ancient city and its pivotal role as the precursor to Constantinople.

Dördüncü Yüzyılda Thessalonike: Kentın İmajı ve Önemi

Anastasios Tantsis

Bizans Sanatı ve Arkeolojisi Doçenti, Selanik Aristoteles Üniversitesi

Yazılı kaynaklar bize Büyük Constantinus'un eski Byzantion'da yeni bir Roma inşa etmeye karar vermeden önce Thessalonike'yi ebedi şehir için olası bir alternatif olarak gördüğünü söyler. Thessalonike'nin hem jeopolitik önemi hem de kentsel alanı sayesinde bazı avantajlara sahip olduğu açıktır. Bu konuşma, 324 yılı civarında Thessalonike hakkında yazılı ve daha da önemlisi arkeolojik buluntulardan yola çıkarak bildiklerimize eleştirel bir genel bakış sunuyor. Amaç, mümkünse Constantinus'u sonunda Boğaz kıyısındaki kenti seçmeye yönlendiren tercihlerin ardında yatan nedenleri anlamak. Bu, geç antikçağ boyunca Thessalonike'nin kente önemli bir rol sağlayan eşsiz özelliklerini takdir etmemize yardımcı olacaktır.

Nikomedea: Constantinopolis'in Büyükkanesi

Tuna Şare Ağtürk

Klasik Sanat ve Arkeoloji Profesörü, Oxford Üniversitesi & Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Constantinopolis'in bir imparatorluk başkenti olarak yükselişinden önce, Nikomedea 284 ve 324 yılları arasında Doğu Roma İmparatorluğu'nun yönetim merkezi olarak işlev görmüştü. Bu konuşma, Nikomedea'nın imparatorluk açısından önemini ve kentsel manzarasının birçok yönünü, özellikle halefi Constantinopolis'le ilişkili olarak ele alıyor. Nikomedea'daki, aralarında Constantinus'un da muhtemelen gençliğini geçirdiği, İmparator Diocletianus için inşa edilmiş görkemli bir imparatorluk sarayının da bulunduğu yakın tarihli arkeolojik keşifler bu antik kente ve Constantinopolis'in öncülü olarak önemli rolüne dair anlayışımızı daha da zenginleştirmektedir.

Milestones from Nikomedeia and Nicaea Dated to the Reigns of Constantine II, Constantius II, and Constans

Hüseyin Sami Öztürk

Professor of Ancient History, Marmara University

Throughout history, the cities of Nikomedeia and Nicaea were located on the main land routes to the East, making them particularly important. As is known, the Via Sebaste, which came through the Balkans, ended in Constantinople. The continuation of this Roman/Pilgrim Road extends to the East through Nikomedeia and Nicaea via Chalcedon. When Nikomedeia became the capital during the reigns of Diocletian and then Constantine I, its importance increased even more. For this reason, road construction in the region gradually increased during the Tetrarchy Period and then during the reign of Constantine I. This is also evident from milestones in the Bithynia region. Thanks to these milestones, we can better follow the route of the Roman/Pilgrim Road in Bithynia.

Although no milestones dated to the reign of Constantine I have been found in Nikomedeia and Nicaea, seven milestones dated to the reigns of his sons Constantine II, Constantius II, and Constans are known in the territory of Nicaea. Now, two new milestones from Nikomedeia have been added to the list, and these will be introduced here for the first time. Together, these milestones attest to the fact that Constantine I's infrastructure projects were continued by his sons, a testament to the necessity of improving the Roman/Pilgrim Road network in Bithynia following the establishment of the imperial court in Nikomedeia under Diocletian.

Nikomedeia ve Nikaia'dan II. Constantinus, II. Constantius ve Constans Dönemlerine Tarihli Mil Taşları

Hüseyin Sami Öztürk

Eskiçağ Tarihi Profesörü, Marmara Üniversitesi

Nikomedeia ve Nikaia kentleri tarih boyunca Doğu'ya giden ana yol güzergâhı üzerinde bulunmalarından dolayı ayrı bir öneme sahiptir. Bilindiği üzere, Balkanlar üzerinden gelen Via Sebaste yolu Constantinopolis'te son bulur. Bu Roma/Hacı Yolu'nun devamı ise, Kalkhedon üzerinden Nikomedeia ve Nikaia'dan geçerek Doğu'ya doğru uzanır. Özellikle Nikomedeia Diocletianus ve ardından Constantinus zamanında başkent olunca önemi daha da artmıştır. Bu nedenle Tetrarşi döneminde ve ardından Constantinus zamanında Bithynia'da yol yapımı giderek artmıştır. Bu durumu mil taşları sayesinde anlamaktayız ve Roma/Hacı Yolu güzergâhını da yine bu sayede daha iyi takip edebilmekteyiz. Bununla birlikte Nikomedeia ve Nikaia'dan şimdilik I. Constantinus'un hükümlerlik dönemine tarihli herhangi bir mil taşı tespit edilememiştir.

Ancak oğulları II. Constantinus, II. Constantius ve Constans dönemine ait yedi mil taşı Nikaia egemenlik alanından bilinmekteydi. Şimdi bunlara Nikomedeia'dan ilk kez bu konuşmada tanıtılacak iki yeni mil taşı daha ekleniyor. Bu durum, Constantinus'un altyapı projelerini oğullarının sürdürdüğünü ve Bithynia'daki Roma/Hacı Yolu ağının geliştirilme ihtiyacının, Diocletianus döneminde Nikomedeia'da imparatorluk sarayının kurulmasından bu yana bir gereksinim olduğunu göstermektedir.

The Aesthetics of Urban Space in the Roman World of the Tetrarchy

Mantha Zarmakoupi

Morris Russell and Josephine Chidsey Williams Assistant Professor in Roman Architecture,
University of Pennsylvania

This paper is concerned with the ways in which Roman architectural idioms were adapted and appropriated to formulate a distinctive urban character in Constantinople as well as in the new provincial capitals during the Roman Tetrarchy. While Thessalonike and Nikomedeia point to the negotiation with the form of the Greek polis and the re-imposition of Roman rule through the integration of palatial structures within the preexisting urban fabric, Constantinople showcases a novel approach to urban space that defined the design mannerisms of the late antique city. Indeed, Constantine's building program as an adjunct to the urban agglomeration of Byzantion modeled the new aesthetics of monumental and processional space in the Roman world of the Tetrarchy.

Trojan Relics and Imperial Destinies: Constantinople and Rome

Elena N. Boeck

Professor of History of Art, DePaul University

The imperial destiny of Rome—as crystallized in the journey of Aeneas from Troy and his possession of the Palladion—were foundational to Roman imperial identity and *translatio imperii*. Sixth-century savants contemplated what constituted Roman identity: for some it was loyalty to the emperor, for others it was a linguistic category, for yet others it was a cultural category, and for yet others it was a political category. The life of Aeneas presented multi-faceted metahistorical opportunities. Aeneas was a hero who bridged civilizational ruptures. He was a model for transforming trauma into triumph, chaos into civilization, instability into stability. He was a powerful historical precedent for merging distinct cultures into one civilization. For Justinian, Aeneas was the foundation of the Roman state. This paper presents a dialogue between Constantinople and Rome by analyzing how Aeneas's mobility, and through it, imperial destiny, were envisioned in the two cities. The acute attention to the Palladion in Constantinople by several authors and to the Boat of Aeneas in Rome by Prokopios distilled abstract intellectual debates into tangible, materially defined places of memory by engaging with epochal historical and cultural transformations.

Tetrarşinin Roma Dünyasında Kentsel Alan Estetiği

Mantha Zarmakoupi

Morris Russell ve Josephine Chidsey Williams Roma Mimarisi Doktor Öğretim Üyesi,
Pensilvanya Üniversitesi

Bu konuşma, Tetrarşi döneminde Constantinopolis'in yanı sıra yeni kırsal başkentlerde de belirgin bir kentsel karakter oluşturmak amacıyla Roma mimari tarzlarının uyarlanma ve sahiplenilme şekilleriyle ilgilidir. Thessalonike ve Nikomedeia Yunan polis biçimiyle müzakere ve saray yapılarının önceden varolan kentsel dokuyla birleştirilmesi yoluyla Roma kaidelerinin yeniden uygulanmasını işaret ederken, Constantinopolis kentsel alana, geç antikçağ kentinin kentsel üsluplarını tanımlayan yepyeni bir yaklaşım sergiler. Esasında, Constantinopolis'in Byzantion'un kentsel yığılmasını tamamlayıcı inşa programı, Tetrarşinin Roma dünyasında anıtsal ve törensel mekânın yeni estetiğini modellemiştir.

Troya Mirası ve İmparatorluk Yazgıları: Constantinopolis ve Roma

Elena N. Boeck

Sanat Tarihi Profesörü, DePaul Üniversitesi

Roma'nın imparatorluk yazgısı—Aeneas'ın Troya'dan yolculuğu ve Palladion'a sahip olmasıyla belirginleşen hâliyle—Roma imparatorluk kimliği ve *translatio imperii* açısından temel öneme sahipti. Altıncı yüzyıl bilgeleri Romalı kimliğini neyin oluşturduğuna kafa yordular: Kimileri için bu imparatora sadakat iken, kimileri için dilsel, kimileri için kültürel ve kimileri için de siyasal bir sınıflandırmaydı. Aeneas'ın yaşamı çok yönlü üst-tarihsel fırsatlar sunar. Aeneas, medeniyetler arası kopukluklar arasında köprü olan bir kahramandı. Travmayı zafere, kaosu medeniyete, istikrarsızlığı istikrara dönüştürmek için bir modeldi. Uzak kültürleri tek bir medeniyet çatısı altında birleştirmek açısından kuvvetli bir tarihsel örnekti. Iustinianus için, Aeneas Roma devletinin temeliydi. Bu konuşma, Aeneas'ın hareketliliğinin ve bu yolla imparatorluk yazgısının iki kentte nasıl tasavvur edildiğini analiz ederek Constantinopolis ve Roma arasında bir diyalog sunuyor. Constantinopolis'teki Palladion'a birçok yazarın gösterdiği büyük dikkat ve Prokopios'un Roma'daki Aeneas'ın Gemisi anlatısı, çığır açan tarihsel ve kültürel dönüşümlerle yakından ilgilenerek soyut entelektüel tartışmaları belleğin elle tutulur, maddi olarak tanımlanmış mekânlarına dönüştürmüştür.

Constantine's City: A Man's World?

Brigitte Pitarakis

Senior Researcher, CNRS (National Centre for Scientific Research), Paris

Flavius Valerius Constantinus (ca. 274–337) used a number of artistic prototypes in developing his new imperial ideology and his new imperial capital. These prototypes, a blend of tradition and innovation, are explored here through an examination of his ideology as expressed in architecture, sculpture, and luxury arts.

In November 324, Constantine set the stage for the empire's future by elevating his mother, Helena, and his wife, Fausta, to the rank of augusta, while Constantius, his third son and the second with Fausta, his second wife, was made caesar. The honor bestowed on the augustae enhanced the principles of dynasty and eternity, which were fundamental to the furtherance of the imperial institution.

Artists often accompanied Constantine when he visited his multiple residences and various imperial works, including in Aquileia, Nikomedeia, Sirmium, Thessalonike, and Trier—the sites of mints that issued gold. Examination of production in precious metals helps to contextualize the objects, practices, and motifs created for imperial distribution. After Constantine's death, Constantinople emerged as an artistic center aimed at conveying the self-image of the empire.

With Constantine's new vision, the Byzantine capital assumed the role of a crucible for reinterpreting the monumental visual repertory of classical Greece and the Roman imperial period. The building of New Rome involved the integration of rich traditions from the East through a network of privileged trade and exchange with Alexandria. A major center of gem cutting in the third century, the Egyptian metropolis provided goldsmiths in Constantinople and Anatolia with the models for imagery and techniques incorporating Constantine into a body of astrological and magical beliefs. In this respect, elements of Greek mythology, Hellenistic astrology, and magical beliefs were combined to forge the emperor's assimilation to the sun, a pendant to the moon, which was invested with a female connotation, thus positioning him and his ideology at the center of the solar system. This principle found expression on multiple levels during Constantine's reign, including in the gender dynamics of his urban planning for Constantinople and in artistic production. Traditional representations of divine power were reinterpreted within a new imperial perspective and invested with strong protective and apotropaic powers.

Constantinus'un Kenti: Bir Erkeğin Dünyası mı?

Brigitte Pitarakis

Kıdemli Araştırmacı, CNRS (Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi), Paris

Flavius Valerius Constantinus (yak. 274-337) kendi yeni imparatorluk ideolojisini ve yeni imparatorluk başkentini geliştirirken bir dizi sanatsal prototip kullanmıştır. Konuşmada, geleneğin ve yeniliğin bir karışımı olan bu prototipler mimari, heykel ve lüks sanatlarda ifade edildiği hâliyle imparatorun ideolojisinin bir incelemesi ile ortaya konuluyor.

Kasım 324 tarihinde Constantinus annesi Helena'yı ve eşi Fausta'yı augusta makamına yükselterek imparatorluğun geleceğine yön vermiş, tüm çocukları arasında üçüncü oğlu, ikinci eşi Fausta'dan ise ikinci oğlu olan Constantius caesar yapılmıştı. Augustae'ye bahşedilen onur, imparatorluk kurumunun bekası açısından temel öneme sahip hanedan ve ebediyet ilkelerini güçlendirmiştir.

Constantinus konutlarını ve aralarında Aquileia, Nikomedeia, Sirmium, Thessalonike ve Trier'in—altın sikke darbeden darphanelerin yerleri—birçok imparatorluk atölyesini ziyaret ederken zanaatkarlar da sıklıkla ona eşlik ederdi. Kıymetli madenlerle yapılan üretimin incelenmesi imparatorlukta dağıtılmak üzere tasarlanan obje, pratik ve motiflerin bağlamlandırılmasına yardımcı olur. Constantinus'un ölümünden sonra Constantinopolis imparatorluğun öz-imgesini aktarmayı amaçlayan bir sanatsal merkez olarak ortaya çıkmıştır.

Constantinus'un yeni vizyonu ile Bizans başkenti, klasik Yunan ve Roma imparatorluk dönemlerinin anıtsal görsel repertuarını yeniden yorumlamak için bir pota rolü edinmiştir. Yeni Roma'nın inşası İskenderiye ile ayrıcalıklı bir ticaret ve alışveriş ağı yoluyla doğudan gelen zengin geleneklerin entegrasyonunu içeriyordu. Üçüncü yüzyılda önemli bir değerli taş kesim merkezi olan Mısır metropolü, Constantinopolis ve Anadolu'daki altın sarraflarına, Constantinus'u bir astrolojik ve doğaüstü inançlar bütünüyle birleştiren imgelem ve teknikler için modeller sağlıyordu. Bu bağlamda Yunan mitolojisi, Hellenistik astroloji ve doğaüstü inançların öğeleri, imparatorun dışil bir çağrışım kazandırılmış Ay'la denk olan Güneş'le birleştirilmesi yoluyla kendisi ve ideolojisinin Güneş Sistemi'nin merkezinde konumlandırılması için aynı potada kaynaşıyordu. Bu ilke Constantinus'un hükümdarlığı sırasında birçok seviyede ifade bulmuştur ve bunlara Constantinus'un Constantinopolis için kentsel planlamasının toplumsal cinsiyet dinamikleri ve sanatsal üretim de dahildir. İlahi gücün geleneksel temsilleri yeni bir imparatorluk perspektifi ile yeniden yorumlanmış, kuvvetli koruyucu ve apotropaik güçler ile donatılmıştır.

Coins in Turmoil in the Late Third Century and under the Tetrarchy

Oğuz Tekin

Professor of Archaeology and Art History, Koç University

Director of Koç University Suna & İnan Kırac Research Center for Mediterranean Civilizations (AKMED)

This presentation will focus on the numismatic data of the turbulent period extending to the reign of Constantine the Great, including how the financial and economic turmoil caused by the military and political crisis in the third century CE affected the Roman coins minted and circulated in imperial territories, interventions made on depreciating coins, reforms, the transition from a decentralized structure to a centralized structure in the minting system, and the tightening of control mechanisms on mints, as well as the messages conveyed to the public through the coins representing the period (denarius, antoninianus, argenteus, aureus, and base metal coins) and their depictions and inscriptions.

Geç Üçüncü Yüzyıl ve Tetrarşi Döneminin Kargaşa Sikkeleri

Oğuz Tekin

Arkeoloji ve Sanat Tarihi Profesörü, Koç Üniversitesi

Koç Üniversitesi Suna & İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Merkezi (AKMED) Yöneticisi

Konuşmada, üçüncü yüzyıl askeri ve politik krizinin yol açtığı mali ve ekonomik çalkantının, imparatorluk topraklarında basılan ve tedavül eden Roma sikkelerini nasıl etkilediği, değer kaybeden sikkelere yapılan müdahaleler, reformlar, darphane sisteminde ademi merkezîyetçi yapıdan merkezîyetçi yapıya geçiş ve kontrol mekanizmasının sıkılaştırılması, dönemi temsil eden sikkeler (denarius, antoninianus, argenteus, aureus ve değersiz metalden sikkeler) ve üzerlerinde taşıdıkları tasvir ve yazılarla halka verdikleri mesajlar, yani Büyük Constantinus'un iktidarına uzanan çalkantılı sürecin numizmatik verileri üzerinde duruluyor.

Constantine's Religious Iconography before and after 324: The Coin Evidence

Cécile Morrisson

Director of Research Emerita, CNRS (National Centre for Scientific Research), Paris
Member of the Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, Paris

This assessment recalls the main episodes in the transition of Constantine I's engraved image from a sun worshipper to a Christian. In a largely traditional context, the themes of Augustus as a powerful military figure and as a benevolent provider of food and entertainment, which the Tetrarchy had emphasized, remained dominant. On the whole, the religious insignia and symbols considered evidence of Constantine's beliefs and piety account for only 1 percent of the approximately 1,350 various types of Constantine's coinage. They feature primarily on exceptional issues, such as the multiples, or medallions, destined as gifts for the civil or military elites, rarely appearing on the widely circulated low-value small change.

The year 324 marked a clear turning point with the more exclusive display of Christian symbols or insignia, though in a still limited number of non-traditional issues. This change appears all the most remarkable if one rejects the authenticity of the famous and rare silver coin from the Ticinum mint (315) featuring a chrism on Constantine's helmet and supposedly celebrating his victory over Maxentius at the Battle of the Milvian Bridge (312).

Constantinus'un 324 Öncesi ve Sonrasındaki Dinsel İkonografisi: Sikke Bulguları

Cécile Morrisson

Emerita Araştırma Yöneticisi, CNRS (Ulusal Bilimsel Araştırma Merkezi), Paris
Académie des Inscriptions et Belles-Lettres Üyesi, Paris

Bukonuşma, I. Constantinus'un sikkelerdeki imgesinin bir güneşe tapandan bir Hıristiyana geçişini inceliyor. Geleneksel bağlamda, Tetrarşinin de vurguladığı gibi, Augustus'un güçlü bir askeri figür ve hayırsever gıda ve eğlence sağlayıcısı olarak gösterildiği temalar ağırlıktadır. Bütüne bakıldığında, Constantinus'un inançları ve dindarlığı hakkında bulgu olarak görülen dinsel işaret ve simgeler Constantinus sikkelerinin yaklaşık 1.350 tipi içinde yalnızca yüzde 1'i oluşturur. Çoğunlukla sivil ya da askeri elitlere hediye olarak yapılmış solidus'un katları ya da madalyonlar gibi istisnai basımlardan oluşurlar ve geniş anlamda dolaşımda olan düşük değerli paralarda pek az ortaya çıkarlar.

324 yılı, geleneksel olmayan kısıtlı sayıdaki basımlarda da olsa Hıristiyan simge ve işaretlerinin daha özel biçimde sergilenişiyle açık bir dönüm noktası oluşturur. Eğer Ticinum darphanesinden (315) gelme, Constantinus'un miğferinde bir khristogramın görüldüğü ve rivayete göre Milvian (Milvius) Köprüsü Savaşı'nda (312) Maxentius'a karşı zaferini kutlayan ünlü ve nadir gümüş sikkenin özgünlüğünü reddedersek, bu değişim özellikle dikkat çekici görünür.

The Birth of Constantinople: The Commercial Revolution of the East

Dominique Pieri

Professor of Byzantine Archeology, Paris 1 Panthéon-Sorbonne University

Constantine's project to create a New Rome had from its very beginning in 324 the dimension of a commercial revolution. The city was conceived as a powerful economic engine, with an infrastructure planned to meet the needs of a new eastern-centered dynamic.

Harbors, warehouses, granaries, and streets lined with shops and workshops were all provided for in an ambitious urban plan designed to accommodate a large and cosmopolitan population.

The clear objective was to openly encourage exchanges through commercial structures, whose profitable activities were partly reserved for the private sector. With the economy of the western Roman world in decline after the third-century crisis, the foundation of Constantinople shifted the economic center to the provinces of the eastern Mediterranean, opening up new, hitherto less dynamic zones of activity.

Certain regions stood out for their specialized production of goods destined for export and for the provisioning of the "New Rome." Mainland Greece, certain Aegean islands, Crete, Cyprus, western and southern Asia Minor, the south coast of the Black Sea, the Levant, and Egypt all became key actors/agents in this economic boom.

While Constantinople set the tone for the production of tableware, jewelry, and clothes, it was the highly lucrative bulk trade in olive oil and especially wine that contributed decisively to the enrichment of the pars orientis.

Recent research on late antique amphorae has brought to light the diversity of the production areas and the new forms of commercial organization evident in this period, which are revealed above all in the systems of measurement and the individual merchants mentioned in painted inscriptions.

By transforming ancient Byzantium into a megalopolis, Constantine inaugurated a prosperous era of production and exchange which boosted the exponential development of the Roman east at the end of antiquity.

Constantinopolis'in Doğuşu: Doğu'nun Ticari Devrimi

Dominique Pieri

Bizans Arkeolojisi Profesörü, Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi

Constantinus'un bir Yeni Roma yaratma projesi 324 yılındaki başlangıcından itibaren bir ticari devrim boyutuna sahipti. Doğu merkezli yeni dinamiğin ihtiyaçlarını karşılamak için planlanmış bir altyapıyla, kent güçlü bir ekonomik motor olarak tasarlanmıştı.

Limanlar, depolar, tahıl ambarları, dükkanlar ve işliklerin sıralandığı sokakların hepsinin ihtiyaçları geniş ve kozmopolit bir nüfusu barındırmak için tasarlanmış iddialı bir kent planı içinde karşılanıyordu.

Amaç açıkça kârlı etkinlikleri kısmen özel sektöre ayrılmış ticari yapılar yoluyla doğrudan alışverişleri teşvik etmektir. Üçüncü yüzyıl krizinden sonra Batı Roma dünyasının ekonomisi düşüşe geçince, Constantinopolis'in kuruluşu ekonomik merkezi Doğu Akdeniz eyaletlerine kaydırmış, bir zamanlar daha az hareketli olan yeni etkinlik bölgelerini açmıştır.

Bazı bölgeler ihracat ve "Yeni Roma"ya ikmal amacıyla yapılan malların özelleşmiş üretimiyle öne çıkmıştı. Yunanistan anakarası, bazı Ege adaları, Girit, Kıbrıs, batı ve güney Küçük Asya, Karadeniz'in güney kıyıları, Doğu Akdeniz ve Mısır bu ekonomik patlamanın anahtar aktörleri/failleri hâline geldiler.

Constantinopolis kap kacak, mücevherat ve giyim üretiminde gidişatı belirlerken pars orientis'in zenginleşmesine aslen katkıda bulunan, zeytinyağı ve özellikle şarabın oldukça kazançlı toptan ticaretiydi.

Geç antikçağ amforaları üzerindeki yakın tarihli araştırmalar bu dönemde belirgin olan ve her şeyden önce ölçü sistemleri ve boyayla yazılmış yazıtlarda adı geçen bireysel tüccarlarla ortaya çıkan üretim bölgelerinin çeşitliliğini ve yeni ticari organizasyon biçimlerini gün yüzüne çıkarmıştır.

Constantinus antik Byzantium'u bir megapole çevirerek antikçağın sonlarında Doğu Roma'nın giderek ivme kazanan gelişimini destekleyen, gönençli bir üretim ve ticaret çağını başlatmıştır.

Food Provisioning and Maritime Connectivity of Constantinople in the Fourth Century CE and Their Effects on Future Urban Development

Alkiviadis Ginalis

Curator for Late Antique and Byzantine Archaeology, Deutsches Archäologisches Institut (DAI) Istanbul

Emperor Constantine I's decision to declare Constantinople as imperial capital was no coincidence. Its strategically important position at the crossroads between the Mediterranean and the Black Sea as well as Europe and Asia Minor made Constantinople a geopolitical, cultural, and economic hub that from the fourth century CE onwards developed into an incomparable megalopolis.

A megalopolis like Constantinople, however, was no longer able to meet its needs exclusively from its own surroundings, even with a hinterland as fertile as Thrace. The majority of products had to be imported, mainly by sea. As such, since the foundation of Constantinople, its harbors played a major role not only in the city's commercial landscape but also in its urban development. While until the fourth century CE the main harbors were still located in the Golden Horn, Emperor Constantine I laid the foundations for the development of a large new harbor basin on the Marmara coast that later became the city's biggest and most important transshipment center, known as the Theodosian harbor or the harbor of Eleftherios. Since the latter is associated with the maritime provisioning of Constantinople and first and foremost with its supply of grain from different regions of the empire, it shaped the urban landscape more than any other part of the city.

In 2004, extensive material remains were brought to light at Yenikapı during the construction of the Marmaray and Istanbul Metro lines. These comprise not only up to thirty-seven shipwrecks of the early to late Byzantine periods, but also physical evidence of port facilities that belong to the Theodosian harbor. Beyond the important information they provide on the development of Byzantine harbor architecture, the various infrastructural remains verify the historical development of the coast as part of the land reclamation for the artificial shaping of the new capital under the reign of Emperor Constantine I and his successors.

Dördüncü Yüzyılda Constantinopolis'in Gıda Tedariki, Deniz Bağlantısı ve Bunların Kentsel Gelişime Etkileri

Alkiviadis Ginalis

Geç Antik ve Bizans Arkeolojisi Küratörü, Alman Arkeoloji Enstitüsü (DAI) İstanbul

İmparator I. Constantinus'un Constantinopolis'i imparatorluk başkenti ilan etme kararı bir tesadüf değildi. Akdeniz ve Karadeniz'in yanı sıra Avrupa ve Küçük Asya arasındaki stratejik açıdan önemli konumu, Constantinopolis'i jeopolitik, kültürel ve ekonomik bir merkez hâline getirerek dördüncü yüzyıldan itibaren emsali olmayan bir megapole dönüşmesinin önünü açtı.

Fakat Constantinopolis gibi bir megapol, Trakya kadar bereketli bir hinterlanda rağmen artık ihtiyaçlarını yalnızca çevresinden karşılamıyordu. Ürünlerin çoğu, yoğunlukla da deniz yoluyla taşınmak durumundaydı. Bu nedenle, Constantinopolis'in kuruluşundan itibaren limanları yalnızca kentin ticari manzarasında değil, kentsel gelişiminde de önemli bir rol oynamıştır. Dördüncü yüzyıla kadar ana limanlar hâlâ Haliç'te yer almakla birlikte, İmparator I. Constantinus Marmara kıyısına daha sonra Theodosius Limanı ya da Eleftherios Limanı olarak bilinen, kentin en büyük ve en önemli yük aktarma merkezi olacak büyük, yeni bir liman havuzunun inşası için temel atmıştı. Bu liman Constantinopolis'in denizden ikmali ve özellikle de imparatorluğun farklı bölgelerinden tahıl tedarikiyle ilişkilendirilmiş olduğundan, kentsel manzarayı kentin diğer tüm kısımlarından daha çok etkilemiştir.

2004 yılında Marmaray ve İstanbul metro hatlarının inşası sırasında Yenikapı'da kapsamlı kalıntılar gün yüzüne çıkarıldı. Bunlar yalnızca erken ve geç Bizans dönemleri arasına tarihlenen otuz yedi kadar gemi kalıntısını değil, Theodosius Limanı'na ait yapıların da fiziksel bulgularını içermektedir. Bizans liman mimarisinin gelişimine dair sağladıkları önemli bilgilerin de ötesinde, çeşitli altyapı kalıntıları, İmparator I. Constantinus ve haleflerinin hükümdarlığında yeni başkentin kıyı şeridinin tarihsel gelişiminde, şeridin toprak kazanımı yoluyla yapay olarak biçimlendirildiğini doğrulamaktadır.

The Course of the Fortification of Byzas and of the Emperor Septimius Severus

Arne Effenberger

Former Director, Bode-Museum, Skulpturensammlung und Museum für Byzantinische Kunst
Former Professor of Byzantine Studies, Freie Universität Berlin

From the written sources we learn that the historical peninsula of Istanbul was already fortified with walls before the foundation of Constantinople by Emperor Constantine: the first wall was approximately around the so-called Seraglio Point, and the later Roman fortification of Emperor Septimius Severus stood in the neighborhood of the later established Forum of Constantine. However, the sources often give ambiguous information about the route of these two bulwarks, and there still is no consensus on their route in modern scholarship. Taking the sources into account, my article deals with the question of the course of these two fortifications of the pre-Constantinian city.

The Course of the Constantinian Land Walls Revisited

Neslihan Asutay-Effenberger

Professor of Byzantine Art and Archaeology & Turkish-Islamic Art, Ruhr-Universität Bochum

The course of the land walls of Emperor Constantine, which must have been completed before 11 May 330, has repeatedly been the subject of scholarly debate. In this matter not only the written sources but sometimes also the interpretation of new archaeological finds plays an important role. My lecture intends to revisit written and visual sources and to take a critical approach to the interpretation of some archaeological remains.

Byzas ve İmparator Septimius Severus Surları'nın Güzergâhları

Arne Effenberger

Bode Müzesi, Heykel Koleksiyonu ve Bizans Sanatı Müzesi Eski Müdürü
Bizans Çalışmaları Emekli Profesörü, Berlin Özgür Üniversitesi

Yazılı kaynaklardan İstanbul tarihi yarımadasının, Constantinopolis'in kuruluşu öncesinde de surlarla çevrilmiş olduğunu öğreniriz: İlk sur yaklaşık olarak Sarayburnu olarak anılan bölgenin çevresindeydi ve İmparator Septimius Severus'un daha geç tarihli Roma surları ise sonradan inşa edilen Constantinus Forumu bölgesindeydi. Bununla birlikte, kaynaklar bu iki savunma duvarının güzergâhı hakkında genelde muğlak bilgiler vermektedir ve modern akademik literatürde surların izlediği yol hakkında hâlâ bir fikir birliği yoktur. Bu konuşma, kaynakları göz önünde bulundurarak Constantinus öncesi kentin bu iki sur duvarının güzergâhı meselesini ele alıyor.

Constantinus Kara Surları Güzergâhını Yeniden Ele Almak

Neslihan Asutay-Effenberger

Bizans Sanatı ve Arkeolojisi & Türk-İslam Sanatı Profesörü, Ruhr Bochum Üniversitesi

11 Mayıs 330 tarihinden önce tamamlanmış olması gereken İmparator Constantinus'un kara surlarının güzergâhı tekrar tekrar akademik tartışmalara konu olmuştur. Bu konuda yalnızca yazılı kaynaklar değil, bazen yeni arkeolojik bulguların yorumlanması da önemli bir rol oynar. Konuşma, yazılı ve görsel kaynakları yeniden ele almayı ve bazı arkeolojik kalıntıların yorumlanışına eleştirel bir yaklaşımda bulunmayı hedefliyor.

Istanbul Archaeological Museums' Mosaic Excavations at Zeytinburnu

Emrah Kahraman

Archaeologist, Istanbul Archaeological Museums

Emir Son

Archaeologist, Istanbul Archaeological Museums

During the restoration process of the Kazlıçeşme Art Gallery—a building in the Zeytinburnu District of Istanbul, originally built as a hospital during the Ottoman period and later also used as the Zeytinburnu Municipality building—and in excavations carried out from 2017 to 2021 by the Istanbul Directorate of Archaeological Museums, significant data that may shed further light on the period of late antiquity in the city was discovered. The area in question is outside the Theodosian Walls, located approximately 1350 metres to the southeast of Porta Aurea (The Golden Gate), extending inland from the shore of the Marmara Sea, and at an elevation of 17 metres. In excavations carried out in the area where the Kazlıçeşme Art Gallery is located and to its south, at the foundation level of the gallery building, a polychrome floor mosaic, laid across a relatively large area, mainly featuring floral and geometric compositions, and believed to date to mid-to-late fourth century CE, has been unearthed. In addition to this, on the exterior part of the building, following the removal of the mosaics for conservation work, beneath the level of the mosaic, a marble sarcophagus in which, according to Carbon-14 analysis, two individuals were interred around third–fourth century CE, and another tomb, formed by covering the interior surfaces of limestone blocks with marble slabs, were discovered. It is considered that analyses aimed towards the study and assessment of these different kinds of stratigraphically intertwined findings will present new data that will contribute to the panorama of the close environs of the city in the fourth century CE.

İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nin Zeytinburnu Mozaikleri Kazısı

Emrah Kahraman

Arkeolog, İstanbul Arkeoloji Müzeleri

Emir Son

Arkeolog, İstanbul Arkeoloji Müzeleri

İstanbul'un Zeytinburnu İlçesi'nde, Osmanlı döneminde hastane olarak inşa edilmiş ve daha sonra Zeytinburnu Belediye binası olarak da kullanılmış Kazlıçeşme Sanat Galerisi'nin restorasyonu sırasında ve İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü'nün 2017–2021 yıllarında gerçekleştirdiği kazılarda kentin geç antik dönem geçmişini aydınlatacak önemli veriler elde edilmiştir. Söz konusu alan ana hatlarıyla II. Theodosius surları dışında Porta Aurea'nın (Altın Kapı) 1350 m kadar güneybatısında, Marmara Denizi kıyısından içeride 17 m yüksekliğindeki bir alanda yer alır. Kazlıçeşme Sanat Galerisi binası ve güneyindeki alanda, galeri binası temel seviyesinde sürdürülen kazılarda, genişçe bir alana yayılan MS dördüncü yüzyıl ortası–dördüncü yüzyıl sonuna ait olduğu düşünülen bitkisel ve geometrik kompozisyonların hâkim olduğu polikrom zemin mozaïği bulunmuştur. Bununla birlikte binanın dış kısmında mozaiklerin konservasyon çalışmaları için kaldırılması neticesinde mozaik seviyesinin altında, içine C14 analizlerine göre MS üçüncü–dördüncü yüzyıllarda defnedilmiş iki bireyin bulunduğu mermer bir lahitle, kireç taşı blokların iç yüzeylerinin mermer plakalarla kaplanması suretiyle oluşturulmuş başka bir mezar tespit edilmiştir. Stratigrafik olarak iç içe geçen farklı türden bulguların anlaşılmasına yönelik analizlerin, MS dördüncü yüzyılda kentin yakın çevresinin panoramasına katkı sağlayacak yeni verileri sunabileceği düşünülmektedir.

Two Monumental Walls in Regions III and V of Constantinople: Some Remarks about the Pre-Constantinian Walls and Harbors

Batu Bayülgen
Independent Scholar

In 1974 and 2007, two walls built almost entirely of ashlar blocks were unearthed south of the Column of Constantine and Sirkeci Train Station. Both sites lack stratified finds that would allow precise dating. Here, it is suggested that both might be parts of defensive walls based on their construction techniques, which are also consistent with the historical descriptions regarding pre-Constantinian walls. While comparative structural analysis within the city does not allow pre-fourth century dating, it does offer a plausible terminus ante quem for these walls. Historical depictions also indicate that the walls attributed to Septimius Severus may have followed the course of Byzantium's walls. The location and orientation of the first wall fit the southern line of the Severan wall, and independent excavation data suggest that this line also defined the previous walls. The second wall is located right behind the generally accepted shoreline of the Proosphorion harbor. The ground level, over 1 m below today's sea level and significantly lower than the nearest early Byzantine (fifth/sixth century) buildings, can be considered a determining factor for dating. The wall, along with other remains around it, is also included here in an analysis of the street network of the harbor area.

Constantinopolis'in III. ve V. Bölgelerinde İki Anıtsal Duvar: Constantinus Öncesi Surlar ve Limanlar Üzerine Bazı Gözlemler

Batu Bayülgen
Bağımsız Araştırmacı

1974 ve 2007 yıllarında, Constantinus Sütunu'nun ve Sirkeci Garı'nın güneyinde, hemen tümüyle taş bloklarla oluşturulmuş birer duvar açığa çıkmıştır. Her iki alan da duvarların kesin olarak tarihlenmelerini sağlayacak katmanlaşma buluntularından yoksundur. Bu araştırmada, aynı zamanda Constantinus öncesi surlarla ilgili tarihi betimlemelerle de uyumlu yapım teknikleri doğrultusunda her ikisinin de sur duvarı olabileceği önerilmektedir. Şehir içinde karşılaştırmalı yapısal analiz dördüncü yüzyıl öncesine tarihleme imkanı vermese de bu duvarlar için bir terminus ante quem oluşturdukları düşünülebilir. Yine tarihi kaynaklarda aktarılan bazı gözlemler Septimius Severus'a atfedilen surun, Byzantion surunun güzergâhını izlemiş olabileceğini gösterir. Birinci duvarın konumu ve doğrultusu Severus surunun güney hattı ile uyumludur ve bağımsız bir kazı verisi bu hattın önceki suru da belirlediğine işaret edebilir. İkinci duvar, Proosphorion Limanı'nın genel kabul gören kıyı çizgisinin hemen gerisinde yer almaktadır. Taban seviyesinin, günümüzdeki deniz seviyesine göre 1 metreden fazla aşağıda, en yakın Bizans (beşinci/altıncı yüzyıl) kalıntılarına göre ise önemli ölçüde aşağıda yer alması, tarihlenmesi adına belirleyici faktörler olarak kabul edilebilir. Duvar, konuşmada, çevresindeki diğer kalıntılarla birlikte, liman bölgesindeki sokak ağı üzerine bir değerlendirmeyle de ele alınıyor.

